

5.4.2004

572 ja 573/4/03

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Ulla-Maija Lindström

VEROVIRANOMAISEN HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS VEROTUKSEN TOIMITTAMISESSA (seloste)

Veroviranomaisen velvollisuus kuulla verovelvollista ja selvittää asia ennen verotuksen toimittamista

Toimittaessaan verovuoden 2000 verotusta verotoimisto lisäsi A:n kansaneläke- ja työeläketuloon, yhteensä 64 516 markkaa, Ruotsista saaduksi luultua eläketuloa 29 862 markkaa. Ruotsista saaduista Suomen kansalaisten eläketuloista lähetetään Suomen veroviranomaisille luettelo. Verohallituksesta lähetetty tarkkailutieto oli verotoimiston selvityksen mukaan tullut verotoimistoon 5.10.2001 ja niin myöhään, ettei A:ta ehditty kuulla ennen verotuksen päättymistä 31.10.2001. Tämän vuoksi verovelvolliselle oli tulostettu verolippu.

A teki toimitetusta verotuksesta oikaisuvaatimuksen 4.11.2001 ja häntä kuultiin Ruotsista tulleesta ilmoituksesta vasta 5.11.2001. Oikaisuvaatimus hyväksyttiin 9.11.2001 päivätyllä oikaisupäätöksellä ja verotuksessa lisätty ulkomaan tulo poistettiin. Verotoimiston selvityksen mukaan asiakkaalle lähetettiin 17.12.2001 vastaus, jossa selostettiin tapahtuneen virheen syitä. Vastauksessa todettiin muun ohella, että jos Ruotsista Suomeen lähetetyn luettelon henkilötiedot olivat puutteelliset, tunnistus tehtiin nimen perusteella. A:n tapauksessa tunnistus oli valitettavasti epäonnistunut. Kysymys ei siis ollut A:n eläketulosta.

Apulaisoikeusasiamies Jääskeläinen katsoi, että verotoimiston esittämä peruste verovelvollisen kuulematta jättämiselle ei ollut laissa säädetty peruste. Lain mukaan kuulematta jättämistä voidaan perustella ainoastaan sillä, että verotusta toimitettaessa poikkeama verovelvollisen ilmoituksesta ei ole olennainen. A:n veroehdotuksesta poikkeamista oli pidettävä laissa tarkoitetulla tavalla olennaisena, minkä vuoksi A:ta olisi tullut kuulla ennen verotuksessa tehtyä tulonlisäystä. Lisäksi verotoimiston olisi tullut hankkia asiaan selvitystä oikean päätöksen tekemiseksi. Kun Ruotsista saatu eläketulo lisättiin A:n verovuoden tuloon pelkän nimitiedon perusteella, verotoimisto ei myöskään ollut selvittänyt asiaa riittävästi. Seurauksena oli virheellinen verotus.

Apulaisoikeusasiamies katsoi, että verotoimiston edellä kuvattu menettely oli verotusmenettelystä annetun lain 26 §:n 3 ja 5 momentin sekä hallintomenettelylain 17 §:n 1 momentin vastainen. Hän totesi, että viranomaisen kuulemis- ja selvittämisvelvoite oli erityisen korostunut tällaisessa tilanteessa, jossa toisen maan veroviranomaiselta saatu tieto oli puutteellinen.

Veroviranomaisen velvollisuus huolehtia sen omista laiminlyönneistä johtuneen virheen korjaamisesta

Verotuksen toimittamisen jälkeen tehdyt muutokset eivät automaattisesti välity verokorttilaskentaan. A:n ennakonpidätysprosentti vuodelle 2002 määrättiin verovuodelta 2000 toimitetun säännönmukaisen verotuksen pohjalta. Tämä johti liian suureen ennakonpidätykseen.

Apulaisoikeusasiamies totesi, että verotoimiston virheellinen kuulemis- ja selvittämismenettely A:n verovuoden 2000 verotusta toimitettaessa johti myös hänelle verovuodelle 2002 määrättyyn liian suureen ennakonpidätykseen. Virheellinen ennakonpidätys olisi kuitenkin ollut korjattavissa, jos verotoimisto olisi välittänyt oikeat tulotiedot verokorttilaskentaan. Apulaisoikeusasiamiehen käsityksen mukaan, kun virhe alun perin johtui verotoimiston laiminlyönnistä, sillä olisi ollut erityinen velvollisuus huolehtia siitä, että virhe tulee kokonaisuudessaan ja siten myös toimitettavan ennakonpidätyksen osalta korjatuksi. Kun verotoimisto jätti virheen tältä osin korjaamatta, apulaisoikeusasiamies katsoi, että se ei noudattanut asiassa riittävää huolellisuutta.

Menettelyn moitittavuutta A:n tapauksessa ei vähentänyt se, että verovelvollinen itse voi hakea muutosta ennakonpidätykseensä eikä myöskään se, että verotuksessa hyväksi luettavat määrät, joita ei tarvita verovelvollisen verojen suoritukseksi, verotuksen toimittamisen jälkeen palautetaan ennakonpalautuksena säädettyine korkoineen.

Apulaisoikeusasiamies kiinnitti verotoimiston huomiota siihen, että veroviranomaisen asiantuntemukseen ja huolelliseen toimintaan kuuluu, että verovelvollisen verotuksessa tapahtuneet virheet oikaistaan kokonaisuudessaan ja siten myös siltä osin kuin virhe voi vaikuttaa seuraavien vuosien verotukseen. Erityinen velvollisuus huolehtia virheen korjaamisesta kokonaisuudessaan oli silloin, kun virhe oli johtunut viranomaisen omista laiminlyönneistä.

Apulaisoikeusasiamies saattoi edellä todetut käsityksensä menettelyn virheellisyydestä verotoimiston tietoon.

Apulaisoikeusasiamies lähetti jäljennöksen päätöksestään myös Verohallitukselle ja verovirastolle tiedoksi.